

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. Regulatorno telo za elektronske medije

1.1. Regulatorno telo za elektronske medije objavilo je početkom oktobra svoje Interpretativno saopštenje u vezi sa načinom sprovođenja određenih odredaba Zakona o elektronskim medijima koje uređuju audio-vizuelne komercijalne komunikacije. Prvo pitanje koje se u vezi s ovim dokumentom nameće tiče se njegove pravne prirode. Naime, po Zakonu o elektronskim medijima, Regulatorno telo za elektronske medije donosi pravilnike, uputstva i preporuke. Taj Zakon Interpretativna saopštenja ne poznaje. Čini se da se Regulator, prilikom davanja imena ovom aktu, ugledao na interpretativne komunikacije Evropske komisije, konkretno na Interpretativnu komunikaciju o određenim aspektima odredaba Direktive o televiziji bez granica o televizijskom oglašavanju iz 2004. godine (vidi:<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C .2004.102.01.0002.01.ENG>). Samo Regulatorno telo za elektronske medije u uvodnom delu svog Interpretativnog saopštenja kaže sledeće:

„Zakon je ovlastio Regulatorno telo za elektronske medije (u daljem tekstu: Regulator) da ta pravila konkretizuje podzakonskim aktom koji će sadržati bliža pravila za njihovo sprovođenje. Stoga, imajući u vidu izuzetan značaj koji jasna pravila postupanja u oblasti emitovanja komercijalnih sadržaja imaju za poslovanje učesnika na tržištu elektronskih medija, Savet Regulatora je zaključio da je neophodno da objavi interpretativno saopštenje (u daljem tekstu: saopštenje) koje će ukazati svim zainteresovanim subjektima (pružaoci medijskih usluga, oglašivači, marketinške agencije, civilni sektor, gledaoci i slušaoci) na koji način će Regulator do donošenja podzakonskog akta primenjivati određene odredbe Zakona koje uređuju emitovanje komercijalnih sadržaja”.

Ovakvoj poziciji Regulatora teško da može osnovano da se prigovori i ona je za svaku pohvalu budući da svakako doprinosi predvidivosti i transparentnosti regulacije. Ono što je važno jeste to da pružaoci audiovizuelnih medijskih usluga razumeju način na koji Regulator shvata i primenjuje odredbe zakona, a ne kako će se zvati akt u kome se ta pitanja razjašnjavaju.

Interpretativno saopštenje daje uvid u način na koji će Regulator primenjivati odredbe Zakona o elektronskim medijima koje se tiču audiovizuelnih komercijalnih komunikacija, uključujući tu posebno televizijsko oglašavanje, televizijsku prodaju, sponzorstvo i plasiranje robe, ali i takozvane nove tehnike oglašavanja, kao što su virtuelno oglašavanje, oglašavanje posredstvom podele ekrana, oglašavanje posredstvom natpisa na ekranu ili telepromocija, oslanjajući se u tome u velikoj meri na iskustva i rešenja iz Evropske unije, što i inače predstavlja obavezu Srbije u skladu Zakonom o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

1.2. Savet Regulatornog tela za elektronske medije objavio je 21. oktobra saopštenje kojim najavljuje da će, u saradnji s RATEL-om, kontrolisati primenu člana 48. stav 3. Zakona o elektronskim medijima i starati se o njegovoj primeni. Da podsetimo, članom 48. stav 3. Zakona o elektronskim medijima predviđeno je da se medijske usluge pružaju na način kojim se obezbeđuje ujednačen nivo tona svih programskih sadržaja, a naročito audio-vizuelne komercijalne komunikacije u odnosu na drugi programski sadržaj. Savet Regulatora u saopštenju navodi da je Regulatorno telo za elektronske medije (REM) dobilo na desetine predstavljeni gledalaca koji se žale na viši nivo tona tokom emitovanja reklama. Takođe se najavljuje da će se u kontroli ujednačenosti nivoa tona svih programskih sadržaja REM i RATEL rukovoditi standardom Evropske radiodifuzne unije EBU R 128. U saopštenju se navodi da isti standard treba da važi i za radio.

Ono što je i ovde pohvalno jeste najava standarda kog će Regulator koristiti. Trend donošenja propisa kojima bi se obezbedio ujednačen nivo tona svih programskih sadržaja primetan je u svetu, od Amerike koja je usvojila poseban zakon koji se samo time bavi (Commercial Advertisement Loudness Mitigation Act iz 2010. godine), do čitavog niza drugih zemalja koje su se obavezale da prihvate i poštuju konkretan međunarodni standard, što je očigledno put za koji se opredelilo i srpsko regulatorno telo.

DRŽAVNI ORGANI

2. Odbor za kulturu i informisanje Narodne skupštine Republike Srbije

2.1. Na sednici održanoj 3. oktobra Odbor za kulturu i informisanje razmatrao je Izveštaj Republičke radiodifuzne agencije za 2013. godinu. Izveštaj je predstavio predsednik Saveta Regulatornog tela za elektronske medije (bivša RRA) Goran Karadžić, koji je naveo da je Savet u segmentu izdavanja dozvola za emitovanje televizijskog programa, u izveštajnom periodu, izdao dozvole za tri regionalne televizijske stanice, dve regionalne radio stanice, 12 televizijskih stanica i 13 radio stanica na lokalnom području. Tokom 2013. godine izdato je 344 rešenja o

izdavanju dozvola za kablovsko emitovanje programa. U Izveštaju se navodi i da je Savet u istom periodu doneo 21 odluku o oduzimanju dozvola za emitovanje radio ili televizijskog programa, zbog neplaćanja naknada. Članovima Odbora predstavljene su aktivnosti u domenu nadzora nad radom emitera i priprema izveštaja o radu javnih servisa. Karadžić je rekao i da je Savet postupao po 524 predstavke i 10 prigovora upućenih ovom Regulatornom telu i izrekao opomene i upozorenja pojedinim emiterima. Izveštaj je, nakon diskusije, usvojen.

Ključni prigovor koji se i ovoga puta može staviti na proceduru usvajanja izveštaja o radu Regulatora za elektronske medije pred nadležnim skupštinskim odborom, odnosi se na činjenicu da se o tom izveštaju raspravlja sa zakašnjenjem od više od deset meseci u odnosu na period o kome se konkretno izveštava. Zakasnela rasprava o izveštaju ima za posledicu to da je prošla gotovo čitava godina i da je na taj način izgubljeno vreme u kom je neka od primedaba Odbora mogla da bude usvojena i implementirana u praksi Regulatora. S druge strane, ako ovo uporedimo sa onim što se događalo prošle godine, vidljivo je da pomaka ima i da se izveštaj tada usvajao tek u decembru. Stvari se popravljaju, ali i dalje sporije nego što bismo to želeli.

2.2. Sednica Odbora za informisanje i kulturu Skupštine Srbije, na kojoj je 30. oktobra trebalo da se raspravlja o slobodi medija, po treći put nije održana zbog nedolaska poslanika vladajuće većine. Prisutni opozicioni poslanici ocenili su da Srbija ulazi u period medijskog mraka i jednoulja i optužili vladajuću većinu da beži od rasprave o stanju medijskih sloboda u državi. Iz vladajuće većine, s druge strane, tvrde da cilj opozicije nije ni bio da se razgovara o medijskim slobodama, već da se od toga pravi medijski cirkus. Oni tvrde da su tražili da se sednica sa istim dnevnim redom pomeri za 6. novembar. Osim poslanika vladajuće koalicije, sednici tog skupštinskog odbora nije prisustvovao ni resorni ministar kulture i informisanja Ivan Tasovac. Pozivu su se odazvali predstavnici novinarskih udruženja NUNS-a i UNS-a. Predsednica Odbora Vesna Marjanović negirala je optužbe vladajuće većine da je sazvala sednicu bez konsultacija, kao i da je prekršila interni dogovor da se odbori ne zakazuju kada nema zasedanja.

Problemi na medijskoj sceni u Srbiji očigledno postoje. O njima svedoči, između ostalog, i već citirani izveštaj Evropske komisije u kom se navodi da postoji i zabrinutost da su se uslovi za puno ostvarivanje slobode izražavanja u Srbiji pogoršali, kao i rastuća tendencija autocenzure, koja u kombinaciji sa neprimerenim uticajem na uređivačku politiku i nizom intervencija protiv sajtova na Internetu, šteti slobodi medija i negativno utiče na razvoj profesionalnog i istraživačkog novinarstva. Odbor za informisanje, međutim, ovome pre pristupa kao zgodnoj temi na kojoj bi vlast i opozicija međusobno jedni druge mogli da optuže za propuste, zarad skupljanja jeftinih političkih poena, nego što bi se stanje objektivno analiziralo i predložili

sistemske mehanizmi koji bi mogli biti od pomoći da se situacija popravi. Nažalost, puka razmena optužbi između vlasti i opozicije na temu toga da li Srbija ulazi u period medijskog mraka, ili pak taj mrak postoji kao nasleđe prethodne vlasti iz koje ova nova samo ne uspeva da se izvuče, teško da bilo kome u medijima može da pomogne. Srbija je izgubila godine prvo u usvajanju Medijske strategije iz 2011. godine, a zatim i u njenoj implementaciji, odnosno usvajanju novih medijskih zakona. Sada, kada su zakoni usvojeni, stiže se utisak da ne postoji svest o tome koji su naredni koraci koje bi u sprovođenju medijskih reformi trebalo preduzeti. Sve dok nadležni skupštinski odbor bude ostao samo poligon za međusobne optužbe, umesto foruma za javnu i otvorenu debatu o tome šta i kuda dalje, te kako do nove Medijske strategije Srbije, budući da Strategija iz 2011. godine i inače važi samo do 2016, o uticaju Odbora na unapređenje slobode medija u Srbiji teško da će moći da se govori.